

ШЫҢ

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1960 ч.

МАРТ

26

СУББОТА

№ 71 (4555).

Өртөз 20 көп.

НЬЮ-ЙОРК ШКОЛАЗЫНЫҢ ӨӨРЕНИКЧИЛЕРИНГЕ Н. С. ХРУЩЕВТУҢ ЧАГААЗЫ

Гейл Барта

Джон Филипп Сузтуд ортумак школазы

Бейчестер авеню, 3750

Бронкс, Нью-Йорк сити, Нью-Йорк

Эргим америк школачылар!

Силерниң чагаанар мези сеткилимни кончук хайныктырды. Силерниң ба-
Айрынар дээш силерге өөрүп четтирдим, мынчанга бодумнуң өзүмдө
эки кадыкшыдым, өөредилгенерге чедикшилериниң болгаш амырдалы-
нарга аас-кежиктиг болууларны силерге күзөдүм.
Силерниң школарда ийи муң ажыг кижилер, ангы-ангы националдар-
лыг болгаш шажым-чүдүлгелер бичин оолдар, кыстар өөренип турарын
дыкнадым турар-дыр силер. Эп-найрадыг кады өөренип, огулуу-биле
ойнап, өткүт ирларны ырларларга ол чорук силерге шактык болбас
деп идеген тур мен. Хэй-хэй националдарны кижилери бистин чурту-
вуста өөрүшкүдүг болгаш аас-кежиктиг чурттап, кады ажыдап турарын

силерге дыкнадыккан тур мен. Чер делегейниң бүгү-ле улаустары-биле
кады тайбыч болгаш найрадыг чурттаарының нинти чүткүдү оларны
каттыгыртып турар.

Бүгү делегейниң уруулар амырдалар, өөренир база ойнаар аргалыг
болуунар дээш, а бүгү чер делегейниң кижилери чаа дүйнөнү кыжы-
нышкынымын дугайын бодалайт. Силерниң келер уеер дээш айыма-
лымайып сагыш амыр ажыдаштынар дээш бистин чуртувус—Совет Эви-
ли бодундан-на хамаарым чүдүлери шуптузу кыла турар.

Дайын деп чогуу чүл ол дээриниң дугайын чүлө өөредилге номна-
рындан билип алырың болгаш оңу буттарыңның хууда карактарың-
биле калкан-даа бөрбозинериң силерге болгаш Американың бүгү-ле өзүп
орар салгакчыларыңа күзөдүм.

Аас-кежикти, хэй-ле, хэй өки чүдүлериң база катан силерге күзөдүм.
1960 чылдын март 17. Н. ХРУЩЕВ

КОММУНИСТИК КУШ-АЖЫЛ...

„Куш-ажылдың бүдүрүкчүлүгү—чаа ниитилел тургузуунуң кедизинде барып тишээринге эң-не чуула, эң-не кол чүл ол болур...“

В. ЛЕНИН.



Ж. А. Харатова.

Улуг Ленинниң чагын амырдалга боттандырбышаан, коммунист куш-ажыл бригаданың бекдик азын чедип азырын Кызылдың даараныла комбинадында коммунист эш Анна Харатовага удурткан бригаданың кежигүнери 1958 чылдың ноябрьда боттарының хураалына шигитилгенер.

Коммунист эш-биле ажыдаары дөргө, хаймыкты мурнуңда куш-ажылдың бүдүрүкчүлүгүн соксаал чокка бедидири болур — деп, Анна Ефимовна анык дааранкыларга таймырлап чугаалаан. Чеди чыл планының баштайгы чылында ол бригаданың кежигүнери куш-ажылдың бүдүрүкчүлүгү планда көрдүгенине уадр 45 хуу бедидириден, чыл планын ноябрь 1-ге чедир 200 хуу күсеткен. Анык дааранкыларның бригадады куш-ажылдың бүдүрүкчүлүгү бедиди, эки шынаарыг арбын продукцияны бүдүрүшкөн, хэй-ниитиниң амырдалыгы мурнакчы кирип, шупту өөренип турар. Коммунист эш-биле өөренип, ажыдаар, чурттаар дугайында болууга алган бедиктен хүлээлгерлерин эрестиг күсөдип шыдаанын барыдаалааш, ол бригадага коммунист куш-ажыл бригаданың бекдик азын эрген чылдын ноябрьда тыыскаан.

Бригаданың составында 20 кижилер бар. Оларның кижилер бүртүзү бодунуң бүдүрүлгөч мергежилни соксаал чокка бедидип турар. Анык дааранкылар Ектерина Бычкова, Раиса Кочкарева олар пост-тааны уадртуурун Москвада институтуда зоочо өөренишкөн, даараныла комбинадында уран чүлө бөлүмүндө, күш-куштура болгаш спорт коллективиниң ажылында ишпейкилг кирип, партия организацыяны мурнакчы агитаторлары болуп турар. А коммунист куш-ажыл бригаданың өскө кежигүнери агар политиканы бөлүмүндө өөренип турар.

Коммунист куш-ажыл бригаданың кежигүнери бүдүрүлгө, хуузуңда амырдал-чурттаалыгына, өөредилгениң мурнакчы үлгелерин бүгү коллективке көргүзүп, бүдүрүлгө планын комбинадтың чедикшилерин күсөдиргө боттуг салымшыкыны кирип турар. Области бүдүрүлгө чедикшилерин арасында калабарган социалист чарыкка даараныла комбинады ийги чегин алаан, чеди чылдың ийги чымын планын ноябрь 7-ге чедир күсөдирин, 600 метр постун камналыган чедип азырын хүлээлген. А коммунист куш-ажыл бригаданың кежигүнери 1960 чылдың февральда планын 123 хуу күсеткен, бо чылдың оналдым ноябрь 1-ге чедир 110 хуу күсөдир дээш сорук киришкенин ажыдап турар.

Коммунист куш-ажыл бригаданың кежигүнери бот-боттарында бүгү тала-биле дуузалык, өөрүшкү бурзуу денге үлгилер, бергелерин бир дем-биле тишел, эң-не ханы найрадыг ажыдап, чурттап турарлар. Чижээ, бригаданың кежигүчү В. Санникова калкан азыр бөргө, өң өөрү эмнегеге оңу дораан чедирген. Эки эмнегеге чыдыра бригаданың кежигүнери аңа барып, номнарын, чаа солундары, жуурааларын чедип берип турган. Ол шыкша бригаданың бир кежигүчү эш Охотникова азыр бөргө, өң өөрү база-ла шык шычаар сагыш салып, өң бажымында олар чүдүдү өскөдирин бөр дугайында профвелелиниң местомунга айтырлыгы тургускам, практиктиг дуаны көргүскенер. Бо дөргө, совет кижилерин бекдик мезу-шынарын тодаргай илээргени болуп турар.

Коммунист эш-биле ажыдаар, өөренип, чурттаар дээш чаагай шимчөөшкени даараныла комбинадында партия организацыяның секретары эш Матсонку, директор эш Петеневтун детки турарын демделгөөр херек. Коммунист куш-ажыл бригаданың бекдик азын чедип амыр дээш комбинада аң ийи бригадалар чарып, Анна Ефимованың удурткан бригаданың дуржулазын шигедейин ажыдап турар. Делегейниң хөжөөкчөр хүнүңү 50 чыл оюн таварыштыр Куш-ажылды Кызыл Тук орден-биле шаңдаттырган Анна Харатовага удурткан коммунист куш-ажыл бригаданың кежигүнери чеди чылды беш чылда күсөдир хүлээлгени алышкан, 1960 чылдың баштайгы кварталының оналдызын оң хонук бурнуңаар ажы күсеткен.

Коммунист куш-ажыл бригаданың бекдик шалымчымын азын чедип амыр дээш аныктарын патриоттуг чаагай шимчөөшкенин «Тыва тудуг» трезинде, Кызылдың алаб заводунда, хоорайның үлөтүр комбинадында, Саяжының ийиш ажы-агый черинде болгаш өскө-даа чамдык бүдүрүлгө, тудуг черлеринге эбудуг деткивей, тургустууга бригадаларың ажыдаарыңа таарымчалыг байдандарың хандырып бербиң турары хонудачыг. Коммунист куш-ажыл бригаданың бекдик азын чедип амыр дээш чаагай шимчөөшкенин деткир, хүн бүрдө тодаргай удурттур херек.

Н. С. ХРУЩЕВ ФРАНЦИЯДА

Н. С. Хрущевтун алдары дээш Елисей ордузунга болган шайлалга болгаш хүлээп алышыкын

ПАРИЖ. (СЭТА). Француз Республикасының президентизи генерал де Голль март 23-түн кежээинде СССР-нин Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущевтун алдары дээш шайлалга тургускан.

Эштер Н. С. Хрущев, А. Н. Косыгин, А. А. Громыко болгаш өскө-даа үдөп чоруур кижилер, а ол шыкша СССР-нин Францияда элчини С. А. Виноградов олар шайлалгага олурушканынар.

Француз таландан аңа олурушканынар болла: премьер-министр М. Дебре, даштыкы херектер министри М. Кув де Мюрваль, өскө-даа министрлер болгаш албан дужаалдыг кижилер.

Француз Республикасының президентизи болгаш СССР-нин Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы чугаалар солушканынар.

Президент де Голльдун меделгээни болла, күрүнениң шыларангай ажыдакчызы, уагт Совет Эвилелиниң баштыны Н. С. Хрущевка байыр чедиреринге Франция чалбыштымы-биле өөрүп турар, чүгө дөргө, делегейде амыг шыгымы байдал чегинде Франция биле Россия ужураштыр ужурулуг апарган.

Совет Эвилели болгаш Франция ангы-ангы лагерлерде турар-даа болза, бар шалтыкташыкынарым ажып ортншаан, улаустар арасының дүшкүрүлүг чоругу чымчадарычче болгаш улаустар арасында тайбының болгаш найрадыг тургузарычче утланган кады ажыдакчылыгы хандылар дөргөнге идегелени президент де Голль илереткен.

„Француз-совет найрал делгерезин!“

ПАРИЖ, март 24. СЭТА-нын корреспондентизи Н. Ленскийниң дамычдып турары болла:

«Шейль» дээр эң улуг концерт залында бүгүн үнүңү ийги чартымында 2 муң ажыг парижчилер «Франция—СССР» ниитиледди организацыяны болгаш француз-совет найралга холбаштырган байыраг хураал чымчылганар.

СССР-ниң болгаш Францияның улуг куруне туктары-биле аалдык сөзүмүшкөн шыкка калсаан. Н. С. Хрущевтун Францияда чедер бергени-биле холбаштыр кылым үдүргөн турсаал белектерин саздыгарын аңа организацыялар турган.

Сураалды француз кино артизи, кады кылган баштайгы совет-француз фильмин кирижкчилериниң бирөөси Роман Менар кежээин баштайгы кезең ажыткан. Совет Армияның мур болгаш таңды талаасы-биле Кызыл Тук орденни А. В. Александров аттыг ансамблиниң артистери кежээин кирижкчилеринге ол таныштырган. Ол артистер алаан каш совет ырларыны күсөдирген чымчылганар ийги адыш чаксаакшымы-биле уткан.

Кежээин тускай ийги кезең Нина Петровна Хрущева олуруп турда өгөлөн. Оңу залда олуруган бүтү кижилер: «Француз-совет найрал делгерезин!», «Совет Эвилелинге байыр!», «Четтирдиш!» деп диимиттиг кыйгылар болгаш лозундар-биле уткан. Президумда олуруттары «Франция—СССР» ниитиледди президумуңуң кежигүнери генерал Пети баштады, а ол шыкша Морис Торез, Жак Дюкло, Жаннета Фермерш, Фернан Гренье, Бенуа Фрамон болгаш ооп-даа өскөлөр эзелкен.

Генерал Пети бодунуң доңчу эге чугаазында Н. С. Хрущевтун Францияда чедер бергенине байыр чедирген болгаш француз чазактын удурткучулары-биле чугаалжымшыкынарында ол улуг чедикшилерин бодуну күзөдүм.

ССР Эвилелиниң Националдар Советиниң Экономика комиссиянының даргазы депутат Ольга Ильичина Ивашенко ол хураалды кирижкчилеринге Н. С. Хрущевтун хууда чагазын номчакан.

Чагаада чугаалап турары болла: «Франция — СССР» ниитиледди президентизи генерал Эрнест Петиге

Ниитиледди президумуңуң кежигүнеринге

Эргим өнүктүр, совет-француз найрадыг быжыг-

Президент де Голль бодунуң чугаазы доозарда Н. С. Хрущевтун кадымы дээш, Совет Эвилелиниң чааа дээш, бүгүңү болгаш мөңгө Россия дээш дашка көдүрерин чалаан.

Н. С. Хрущев харым чугаазына мынча деп меделгээни: Европа болза күрүнелерниң үрө-түнедиг болгаш тайбың кожа-хөлбө догунашкынынын зонамы болуп шыдаар болгаш болур ужурулуг-даа, Франция биле Совет Эвилелиниң арасында быжыг найрал болгаш кады ажыдакчыла ол чорукка дык-ла ийгилик болуп шыдаар.

Бистин чурттарымыстың арасында хөгжүп турар сазыг болгаш култура харылаалары чаксы дамыратур шыкша орууга таварышкан бүгү-ле моондактарың болгаш бөксакты чүлү шыпшаан, совет-француз найрадыг болгаш кады ажыдакчылыгы күчүдүг хейи кыдыр каттыштыр агып кирер дөргөнге идеген болур деп Н. С. Хрущев чугаалаан. Бот-боттарыга удураанышкы ийи шериг бөлүгүленишкенирин тургусканынын түнөшүндө Европага тымылган башкалар чорукту уагттарыны ол ажыктыг болуп шыдаар. Ол бөлүгүленишкенин шалымдымы-биле уагткатынган тудум-на тайбың херөөңе улам-на өки болур деп Н. С. Хрущев меделгээни.

Шайлалганы соода Елисей ордузунуң залдарында уагт хүлээп алышыкын болган. Оң соода Н. С. Хрущев болгаш оңу үдөп чоруур кижилер боттарының турар черинге эеп келгенер.

Н. С. Хрущевтун Президент де Голль-биле чугаалажышыкынары

ПАРИЖ. (СЭТА). Март 24-те ук черге 10.00 шак турда, Совет чазактын баштыны Н. С. Хрущев Францияны даштыкы херектер министрствозунуң ордузунда бодунуң турар черинден үнгөш, хүндүлүг тапкычыларын үдөлгө-биле, Президент де Голль-биле чугаалажышыкынары кыдыр дээш Елисей ордузунга улаш чоруккан.

Н. С. Хрущев турар черинден үнүп келгеге, даштыкы херектер министрствозунуң ордузуну мурнакчылыгына Сеня хемини эрин дургаар чымчылган хэй кижилер чаксаакшыныг агаар турза-даа, аңа чүрөктин хандымыдан байырын чедирип турганар. Парижчилер совет болгаш француз туктарың чайышканын, Н. С. Хрущевтун адыш чаксаакшынары болгаш «Хрущев делегерезин!» деп үнөр-биле ужурашканынар.

Ук черинде шагы-биле 10 шак 03 минутта Совет Эвилелиниң күрүнө туугу чалаан автомашина Елисей ордузунга чедип келген. Ук черинде шагы-биле 12 шак 15 минутта СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущев Францияны президентизи де Голль-биле беседалашкан соода Елисей ордузундан машинамы үнгөш, бодунуң турар черинче утлааш чоруккан.

Марттың 24-те хүндүс Франция чазактын баштынының Матинен отелде турар черинге Францияны премьер-министри Мишель Дебре Совет чазактын баштыны Н. С. Хрущевтун алдары дээш эргенин шайлалга тургускан.

Эштер Н. С. Хрущев, А. Н. Косыгин, А. А. Громыко болгаш өскө-даа үдөп чоруур кижилер, а ол шыкша СССР-нин Францияда элчини С. А. Виноградов эргенин шайлалгага олурушканынар.

Аңа француз таландан—француз чазактын кежигүнери болгаш өскө-даа албан дужаалдыг кижилер олурушканынар. Премьер-министр М. Дебре эргенин шайлаалга Н. С. Хрущевка байыр чедирген чугаазында Совет чазактын баштынының Францияда болгаш французтарының сонугурап турарын оңалап демделгөөн, оң чоранынын түнөшүндө Совет Эвилели биле Францияны арасында харылааларың өнжикчиринге идегелени илереткен. Француз улус совет улусту хүндүткелдиң, найрадыг эш-биле көрүп турар деп М. Дебре меделгээни.

Силерниң чорунуарың чедикшилик болуру дээш, Франция биле Совет Эвилелиниң арасында өки болгаш чүрөктин хандымыдан харым-шааларың хөгжүдери дээш, бүгү улаустарга тайбың дээш, бүгү кижилерге тайбың дээш дашканы көдүрдүм деп М. Дебре чугаалаан.

Даргазында СССР-нин Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы өс алган. Улаустар дайымы күзөвейи турар болгаш оңу ниитиледди амырдалыңдан кезе-мөңгө-биле уагткучулар дөң демисекин турарлар дээрин демделгээш, Н. С. Хрущев улаустарың салым-чолу дээш, бүгү

Чемшичдилеген Чөөн-Хемчик районнуң колхозтарында үргүлчүлүк турар. Бо чылдын шөлдөргө чедирип төксө чогуур 16 муң 600 тонна едеттин барык 50 хууу марттың 20-ге чедир төктүнгөн. Оң иштинде «Кызыл тараачы» колхоз 1300 тонна, «Октябрь» колхозы — 1200 тонна едетти төп, өскө колхозтары мурнап турарлар.

Чемшичдилеген шалымчы айы «Коммунизмче орук», «Хорум-Даг» колхозтарга оожум чоруп келген. Илангыла «Хорум-Даг» колхоз 1500 тонна едеттин чүгө 390 тоннамын шөлдө чедирген.

Чөөн-Хемчик районнуң колхозтарында оңорон бригадалары ногаа таварышканы белекелерин чоруп турар. «Искра», «Коммунизмче орук», «Кызыл тараачы» колхозтарда 314 бердечин метр хемчээлди чылыткылыг черлер белекеттинген.

Парниктер рамаларын септөөр болгаш шилдөөр ажылар чоруттуган. Ногаалар үрөшкенин чегүрүп өгөдөй берген.

Кижилер төрөгөтенин келер үең дээш куруне ажыдакчыларының төөгүнүң мурунуга оңа уагт харымсалгалымын айтыкан.

Оң ийи Н. С. Хрущев чамдын черлерде «жөргөктөр баштарың улам-на көвайтып турар деп чугаалааш, мынча деп меделгээни: бистерге уагт болгаш бистин өнүктүрүшкө болуп турар өскө-даа тайбың чаксаакшыныг күрүнелерге уагт чазактын кыдыр калдыг-даа оралдыкшыкынарга чогуур ойтуу шалымшыкынарга бөр эргөжөк чугула чүдүлөр бисте шуптузу бар. Эрткен дайында Совет Эвилелиниң болгаш Францияның дайызыры болуп турган ийиди чурттары-биле удураанышкының чүдүлери өвөс, найрадыг харылааларың тургустууларың күзөп турар бис.

Күрүнелерниң эрге-ажыктарыңа когарал чедирбей тургаш, дайымың кыжаның чайладып болур өскө бир орукту Н. С. Хрущев оң ийи айтыкан. Мынчага мыңа орукту күрүнелерниң чегеленишкенирин бүрүн болгаш бүгү-ниити дүжүрер, Германия-биле тайбың таварыштырылганы дүргө-биле чеди алыры, делегейин ийги дайынынын артышкынарың уагткучу кыдыр көрүп турар бис деп ол чугаалаан. Ол дөргө дайымырактарга алысказымын, «денге көргүшчүрүң» политикамың уагткучуларың оруу бөөрү. Тайбың кожа-хөлбө догунаарының принциптеринге үндө-зилеттиңиз калдыг-даа кылга чокка бүгү-ле күрүнелерниң арасында найрадыг болгаш кады ажыдакчылыгың харылааларың тургузарың оруу ол болур.

Европага тайбыңче орук Совет Эвилелиниң болгаш Францияны арасында найрадыг база өнжөлдү дамыштыр чымдып турар дөргөн чугаалаан-даа хөрө бар деп бис деп Н. С. Хрущев уламчылап чугаалаан. Ийиди өнжөлдөр бар болур болза — Европага дайың болса.

Франция-биле болгаш оң өнүктүрүшкө Совет Эвилели найрадыг болурун күзөп турар дөргөн оң ийи демделгөөш, Н. С. Хрущевтун меделгээни болла: бир өвөс Франция бистин-биле болгаш бистин өнүктүрүшкө-биле найрадыг болза бис өөрүрү ийиш бис.

Совет-француз кады ажыдакчылыгы бодунуң болур агараларың дугайын аң көргөш, тайбың орукка ол кады ажыдакчылыгың кызыл-дегерге чок дөргөн Н. С. Хрущев меделгээни. Бистин эрге-ажыктарымыс кайда-даа үскүлөшпей турар.

Европага дүшкүрүлүг чорукту чымчадары ийи бөлүгүлө күрүнелерниң арасында халлашыс дугайында керээни чарып алырыга дуаны чедирер ийи деп Н. С. Хрущев оң ийи чугаалаан.

Түнөшүндө Н. С. Хрущев Европада күрүнелерниң тайбың кожа-хөлбө догунаары дээш, Совет Эвилелиниң болгаш Францияны арасында найрадыг дээш йөрөдди салган.

ШАЛЫПЧЫ АЙ ЧОРУП ТУР

Тарыга шөлдөргө чемшичдилеген Чөөн-Хемчик районнуң колхозтарында үргүлчүлүк турар. Бо чылдын шөлдөргө чедирип төксө чогуур 16 муң 600 тонна едеттин барык 50 хууу марттың 20-ге чедир төктүнгөн. Оң иштинде «Кызыл тараачы» колхоз 1300 тонна, «Октябрь» колхозы — 1200 тонна едетти төп, өскө колхозтары мурнап турарлар.

Чемшичдилеген шалымчы айы «Коммунизмче орук», «Хорум-Даг» колхозтарга оожум чоруп келген. Илангыла «Хорум-Даг» колхоз 1500 тонна едеттин чүгө 390 тоннамын шөлдө чедирген.

Чөөн-Хемчик районнуң колхозтарында оңорон бригадалары ногаа таварышканы белекелерин чоруп турар. «Искра», «Коммунизмче орук», «Кызыл тараачы» колхозтарда 314 бердечин метр хемчээлди чылыткылыг черлер белекеттинген.

Парниктер рамаларын септөөр болгаш шилдөөр ажылар чоруттуган. Ногаалар үрөшкенин чегүрүп өгөдөй берген.

Чөөн-Хемчик районнуң колхозтарында оңорон бригадалары ногаа таварышканы белекелерин чоруп турар. «Искра», «Коммунизмче орук», «Кызыл тараачы» колхозтарда 314 бердечин метр хемчээлди чылыткылыг черлер белекеттинген.

Парниктер рамаларын септөөр болгаш шилдөөр ажылар чоруттуган. Ногаалар үрөшкенин чегүрүп өгөдөй берген.

Парниктер рамаларын септөөр болгаш шилдөөр ажылар чоруттуган. Ногаалар үрөшкенин чегүрүп өгөдөй берген.

Чемшичдилеген шалымчы айы «Коммунизмче орук», «Хорум-Даг» колхозтарга оожум чоруп келген. Илангыла «Хорум-Даг» колхоз 1500 тонна едеттин чүгө 390 тоннамын шөлдө чедирген.

Чөөн-Хемчик районнуң колхозтарында оңорон бригадалары ногаа таварышканы белекелерин чоруп турар. «Искра», «Коммунизмче орук», «Кызыл тараачы» колхозтарда 314 бердечин метр хемчээлди чылыткылыг черлер белекеттинген.

Парниктер рамаларын септөөр болгаш шилдөөр ажылар чоруттуган. Ногаалар үрөшкенин чегүрүп өгөдөй берген.

ПАРИЖ ХООРАЙНЫҢ ЧАГЫРГА ЧЕРИНГЕ

Ол черинде-биле 16 шак турда Н. С. Хрущев болгаш оңу үдөп кижилер Париж хоорайның чагырга черинге чедер берген, аңа Совет чазактын баштынының алдары дээш хүлээп алышыкын болган.

Хүлээп алышыкын эгелериниң мурнакчылыгына совет улустун төлөөлөрине байыр чедирер дээш, чагырга чериниң бажымын чарыкка каш оң-оң муң кижилер чымчылган турган. «Хрущев—Хрущев!», «Тайбың делегерезин!», «Дайың чок болуң!» — «Генералдар азырдагы «жылдашканың!» деп мыктыр кыйлаары салгылап турган кижилерни полиция арай бөөрдө «ожургалып турган. Хэй-хэй кижилериниң холдарында Никита Сергеевичниң чуртуктары, кызыл болгаш үш өнүгүлүктөр, агаар борбактары. Байыр-лактар, «агартуу» хөң колдап турган.

Наймыскалдын чагырга чериниң «ажымың» азын ийи муң кире кижилер чымчылган. Хоорай чагырганың даргазы Пьер Деверн Н. С. Хрущевка байыр чедирген. Оң соода премьер-министр Дебре чүвө чугаалаан. Даргазында Н. С. Хрущевка өс берген, оң чайынылап чугаалап олурушканы уагт сонугура-биле дыкнашканар.

САДЫГ-ҮЛӨТПҮР БӨЛҮНТЕРИНИҢ ТӨЛӨӨЛЧИЛЕРИ-БИЛЕ УЖУРАЖЫШКЫНЫ</

„Француз-совет найырал делгерезин!“

„Мoorларнар, Никита Хрущев“

ПАРИЖ. (СЭТА). Н. С. Хрущевтун Францияда чеде бергенине холбаштыр Франциянын коммунисттик партиясынын политиктиг бирозо моон адаанда меделетли кылган: «Мoorлар көрүнер!»

Бистин чурутуу Силерини бо хүн челип келгенинери холбаштыр тайбынны камгалакчызы болгаш Франциянын өнүгүү удуз чуруттуу төлөлекчи кылдыр көрүп, Силерге байыр чедирип тур бис.

Силерини өнүгүүдө төөгүдө эне-ханы революцияны боттандырган, келир үеже оруату ажыткан болгаш кичи төрөлгөтөнни буржуа депшилгенин удузтуп баштаан, чал-чаа чедикширер-биле бисти хүн бүтү кайгаткан Совет Эвилелинин Министрлер Чөвүлелиниң Даргазына, Совет Эвилелиниң ууустарынын удузтукчузунга байыр чедирип тур бис.

Совет Эвилели бо хүнере, бодунун баштайгы тургустунун турган үезиндези ышкыш, тайбын дөш демиселли шиптирлик-биле чорудуп турар. Каттыкан Национал Организациянынга бодуларын чуруттууларын өмүзөөндөн Силер чепсегелинишкенин бүтүннү дүжүрениң савалын киригенинери французтар билер болгай. Ону хүзөп алкан турар чүве болзо, ол чорук атомун дайынның дилгерген кара бодуттарын аястырар, чоңга зар чүвөтөш болган үндүрүлгөни чигелер, кичи төрөлгөтөнни куралдырлып алган материалдыг бугу чагай чуулуларын тайбын соруугаларга ажыглар арканы бөөр ийик. Ынчангаш кижилер болза, оларнын бүтүннү тайбын дугайында үе-түндө күөс күөс келген күзелин амьдалга боттандырдыр болуру кайы кире чоңшудаттыган туруп болурун билгенер.

Гитлеризме удуз дайында совет улустуң таварышкан хелчөөк чок когадарынын французтар утпаачынар. Оларнын аразыныга

силер база бар турганынар стандарты дайычылар Германиянын Волгага чеде берген турган чепсегит күштерин чычча шаап, турда, ук дайычылар бугу делегейниң холталгасы дөш база куудадырган Францияның катип төртүтүнери дөш тузучу турганнар дээрин французтар билер.

Делегейниң ийги дайынын өөредилгит чикектери бодунун чууга удуз-дузанын ам-даа ышкынамаан. Барыны Германияга гитлержи хөөнөр болгаш милитаризм катип төртүтүпүп турар бо үеде француз болгаш совет улустар бот-боттары билгичин, чөвүдөшүр база тайбын камгалап сорууга-биле демниг амьдалар ужурулгалар.

Франция биле Совет Эвилелинин аразында найырала бугүе каттыктып турар эвес чүве бе? Оларнын эрге-ажыктыгы чүт-даа чүвеге чөрүшпей турар. Экономикалык, культураның болгаш эртемнин талааларына шууг таварышканын хөгжүдери ийи чуруттарга үре-түндөлиг болуру ийик. Ынчангаш француз республиканың президентини-биле Силериниң чорудар чугаалакчышкынынар бугу-ле тала-

ларга француз-совет харылааларын быжыглар арканы бөөрүн күзөөништи илередиң тур бис. Бедик деннеге чөвүдө хурал бо таварышала элөөн таарымчалыг байдалга эгелээр болгаш бугу улустарнын идеген турары ышкыш, улустар аразынын дүшкүрүгү чорун кошкандырынын хөрөөн ол чорук чаа депшалтеге чедирип болур ийик.

Бодунуң хүндүктөлиг чачымдарында болгаш бедик идеалдарына шыныч француз улусу тайбынче бугу-ле тала-биле чүткүшүшкөн, чырык делегейге бугу кижилер бот-боттары өлүржүр дөш эвес, харын тайбын база элпиг-чөптүгү чуруттар дөш төртүтүнгөн деп чүвеге долгузу-биле бүзүрелин илередиң чугаалаан күрөө удузтукчузунга акы-дүңкү өзү-биле байыр чедирип турар бис.

Эр, хөрөөжөн французтар болза оларнын төрөөн чурутунга Силериниң челип келгениңерге ааскекиктиң болуп турар болгаш олар Силерге мынчаар чугаалап турарлар:

«Мoorларнар, Никита Хрущев! Француз-совет найырал делегерезин! Тайбың делгерезин!»

Францияда болгаш Италияда ажыл соксадышкынын шимчээшкннер

Итали ажылчы чоннарын калбак масалары амьдырал байдалын экижер дөш чиги демиселли чорудуп турар. Хоорай чыгаргаларынын өргөзүлгө турар электри бодурулгелеринин ажылдакчыларынын 72 шактыг бугу-нүти ажыл соксадышкынын бугу чуртта чөөк чаа эгелөөн. Олар ажыл телеринин улаттарынын неген турарлар. База шак-за мынчыл негелери Катария болгаш Сиракуза хоорайларын харылаа ажылдакчылары көлүрүп үндүргөн, олар боттарынын негелдериниң баштыклары-биле ажыл соксадышкынын чорутканнар. Авенциано хоорайга оң чок кавында демиселлер келген тараачынарын хөй кичи киржикчилг чыксаалы болуп эрген. Чурттуң бугу-ле улуг-тул профвиед төптөриңе кирип турар профвиед организацияларыга деткидиң алган, тараачынары чигир заводтарынын элериңиң чигир сөкээлээн сөдп аларында ойталаанынга удурашканнар.

Тарантодан дыннадып турары болза, ажылчы чоннары масалары-биле ажылдан үндүр деп турарынага удураанып Адриат далайының ариңде элөөн улуг француз далай өртөөлиңиң боттарынын бугурулгелериниң элөөш турулган сунду тудукчу ажылчынары демиселли үргүчүлөшкөн. Демиселли киришкен ол ажылчынарга боттарынын демниг катип турарын хоорайнын бугу демократтыг организациялары

илергейлөөнөр. Тарантоң аянчы бугу бугурулгелеринин ажылчы чоннары сунду тудукчуларын ашкын-биле хандырамын организациястаан.

Улуг кезин өөредилгени доор чедиң турар 10 муң ажыг студенттериниң чазактың шериге келдирип деп турарынага удураанынның демээ кылдыр француз студентлери чөөк чаа ийи хүнүң ажыл соксадышкынын чарлаан.

Студенттериниң ажыл соксадышкынын Францияның бугу уяверситеттерин хаара туткан болгаш оларын дөди өөредилге черлеринин профессорларынык база башкыларынык бөдүктери дептир турар.

Хо Ши Минни национал хуралдың кандидатына депшиткени

ХАНОЙ. (СЭТА). Вьетнамның информация агентилелиниң дындап турары болза, хоорай чөвүлелиниң база Вьетнамның ала-чурт фронтунуң удузтур комитетинин болгаш о-ла-ла организациянынын Ханой хоорай комитетинин организациястынниги хурал болуп эрген. Май 8-те болур сонгудаларга Ханойнун сонгудат округунуң талазы-биле ВДР-ниң национал хуралына кандидат кылдыр депшилгелерине бодунуң чөпшээрелин бөзүн президент Хо Ши Минден дилээр деп шиптирени хуралдың киржикчиерини чыгыс үн-биле хүзөп алганнар.

Гана биле Индонезиянын аразында дипломаттыг харылаа тургустунган

ПЕКИН. (СЭТА). Синьхуа агентилелинин корреспондентинин Аккрадан дыннадып турары буугаар алырга. Гананың чазак болгаш Индонезия республика боттарынын аразына дипломаттыг харылааны тургузар болгаш ийи чуртарынын аразына элчинер солчур дугайында шиптиренин хүзөп алган дээрин март 18-те Гананың даштыкы херектер министерствоузу чарлаан.

Нео Лао Хак Сат партиянын соңулда мурнундагы политиктиг программазы

ХАНОЙ. (СЭТА). Хөй-нүтиңиң негелдезинге дүжүп бербишаан, Лаостун чазак чөөк чаа сонгудат мурнундагы даштыкы Нео Лао Хак Сат деп партиянын кандидаттарының аттарын кирип кылдыр чөпшээрешкен. Ук партияның удузтукчуларын эркен чылын-на тудуп хоругдаан болгаш амьдаа чедири олар хоругдаа чыдып турар.

Вьетнамның информация агентилелиниң дамчытканы-биле алырга, март 16-да «Лао Хак Сат» солун Лаостун национал хуралына болур деп турар бугу-нүти сонгудалары Нео Лао Хак Сат партиянын политиктиг программасынын доңчулалы парлаан.

Лаоста амгы дүвүрениң байдалга үндөшкөн, Лаостун чоңунуң мурунда туруп турар соруугаларын ук программада айтыкан. Программада айтып турары болза, Лаостун чоңу ам бодунуң национал хамаарышпас чорун камгалаар дөш, даштыкыдан холгарлаашкынага удуз, бодунуң демократтыг эргелери дөш кажангымыдан-даа артык демисежир ужурулг. Хамаалы дайынын болгаш улус масаларга удуз чорудуп турар кеземге шаажылаа үүндөдигерини доң-доран соксадырыңе программа кыйгырып турар. Тайбынның болгаш нейтралитеттиң өзүлүг политика-

зын чорударын база политиктиг тургузуунуң мыгамырларындаан хамаарыла чокка тайбын кожа-хелбөө дөгүнаарынын принциптеринге үндөшкөн өске чурттар-биле харылааларын тургузарын эргежок чууга деп программада айтыкан.

Экономика талазы-биле чоңунуң амьдыралчы депшелдин бедидерин болгаш феодалдыг чер адилелинин системаның чөртү солугурун программада көргөн.

Амгы конституцияны хүндүзөри, хаан чазакты, шакын чуудагени деткирин, парламенттиг өзү-чурумну хүндүзөри болгаш сонгудаларын бугу-нүтиңиң дөш эргелиг, дөрт сонгуда эргелеринин принциптеринге чажыт бадылашкынар-биле чорударын программа кыйгырып турар. Нео Лао Хак Сат партиянын болгаш өске-даа политиктиг партияларын ажыл-чорудалыктын хостуну магадлаар, боттарыны удузтукчуу Суфану-вонгту болгаш оң өскө-даа удузтукчуларын доран хостаар деп негелделерин программада ийи үндүргөн. Нео Лао Хак Сат партиянык болгаш өске-даа депшилгелиг партияларын төлөөлекчилериниң киржилгени-биле элөөлтиң чазакты тургузарын программада кыйгырган.

Эфиопияда чер реформазы

АДДИС-АБЕБА. (СЭТА). Бугу чуртка чер реформазынын программаны боттандырып чорударынын талазы-биле тускай күзөөскө компитетти тургузар дугайында Эфиопияны хазына Хайе Селассие I чарлык үндүргөн. Реформаның төлөөлекчилер эркен чыдып августта парлаан турган. Комитеттиң даргазына санды, улетпүр болгаш планнашкын министри Макконен Абтеволд төмүлөттүргөн.

Ол реформаны чорударына бо санд-хө чылдына 5 миллион эфиоп долларын чарыдарына көрдүнгөн болгаш ону 5 чыл хуусаалыг чөзөң кылдыр көздөниң чуртакчыларынага үлөй хуузаган турар. Ол ашкын херектинин көдө ажыл-агыйын бугурулгенин хөгжүдериңе, машиналар болгаш дериг-херекселерин тыптынып алырына база чуртакчы чоңуну амьдырал байдалын бедидеринге ажылгаан турар.

Италияда чазак кризиси

РИМ. (СЭТА). Сеняиниң чазакыга бөдүк министр турган Феррино Тольфрониге (христиан-демократтыг партия) чазакты дөшөвөлөп тургузарын Италиянык президентини Гронки дааскан. Дайын сөөлүнүң

үезинде өң-не узамдыгышкынын болган бо чазак кризисиниң дугайы шиптирлер сорууга-биле министрлер чөвүлелиниң албан-дужалынага ол чаа кандидат консултациалар кылдып эгелөөн. Ынчангаш Тамбрини христиан-демократтыг болгаш өске-даа партияларын төлөөлекчилери-биле, а ол мынчыл суралыг политиктиг амьдакчылар-биле база депутаттар палатаның даргазы Леоне-биле, сенаттың даргазы турган Мердагора-биле ужурашкан.

«Барымы үездиг төптүтүшөө» дээр чазакты тургузарында А. Сеняи ойталаан болгай. Ол чорукту итали наймысаладыг политиктиг хайгаракчылары Италиянык бугурулге элериңиң конфедерациянык болгаш дөди шакынчыларын христиан-демократтыг партияга таварыштырган кызымышкыныры-биле холбаштыр таймыбырап турар.

Чер болгандан Плакаттың кыйгырыгы-биле

МОГИЛЕВ-ПОДОЛЬСК. (Винница область). (СЭТА). «Чүс гектар чер бургуудан—130 центнер эт болгаш 400 центнер сүтү алымынар»— деп кван улуг плакатты «Найырал колхозтун кукуруза кокук чериңе азын кван. Малчынар алган кукурузаларын кайчар күсөдип турарынын болгаш ол орта кылдыг куруларларын ажылап турарынын дугайын база-ла мында чугаалап турар.

Мал ажылынын чик ортектиг продукцияларын бугуру үндүрениң дуржудалыгы-биле болгаш районнуң көдө ажыл-агый мурнакчылары—саанчы А. К. Гавришукту, бора тоолайлар азыракчыны П. С. Буркоттун, Ярослав Чижтин үлгелерин эдерген хаан ажаакчы А. М. Бойкоңуң чедишкени-биле оон өске плакаттар тааныштырып турар.

Продукцияны көвүдөдир болгаш бот-үезин чигедир дөш ам-даа чүшү кылдып болуру деп чүвениң дугайын боданырыңе плакаттар албадап, кичээлгенин хаара туду берип турар.

Көсү агитация районнуң шитине масса-политиктиг амьдаа улуг удуз-дузалыг чери элээр турар. Көргүзүлгү агитацияны аргалары-биле районнуң, областың, республиканың болгаш бугу чурттуң улус ажыл-агыйынын хөгжүлгелериниң чели чок планнарын калба-биле таймыбырап турар.

Клубтарда, библиотекаларда, кызыл булуннарда болгаш анаала сууруңуң кудумчуларында плакаттар, витриналар, делгирлер социалисттиг чарыштыг түнелдерин чырыдып турар болгаш амьдакчыларын мурунда туруп турар соруугаларын оларга үргүлчү сагылаарып турар.

Район 1960 чылда чүс гектар бургуудан 100 центнер этти болгаш 300 центнер сүтү бугуру үндүрениң база 280 центнер чигир сөкээлээн турар.

Партия хооромунун көдө ажыл-агый эртелегеринге херезээри-биле үндүргөн «Дээрлериниң үлгери—бистиң куруларларынмысты көргүзүп турар» деп плакатында ук чериниң көдө ажыл-агый мурнакчылары—1959 чылда чөк хой бургуудан 130 кураганын алган калдары П. Т. Матушенкону, торугу хаан бургуудан 25 хаан оолдарын алган хаан ажаакчыны Е. Е. Геконну дуржулгаларын таймыбырап турар.

Салдыган соруугалык болгаш чоңу эвилелден турар, коку агитация көдө ажыл-агый бугурулгенин мурнакчыларын чүс-чүс эдерикчилерин кижизилеринге дузаалаан. Лөвөтүн хаан ажаакчыны Ярослав Чижтиң эгелөөшкенин колхоз бургууде деткөөн.

Кудук чанындан тывылган үнелиг байлак

БУХАРА. (СЭТА). «Узбекнефтегазразведка» трезиниң чер үттекчилери Эскри дээр кудуктун чанынга шипчилел үткээшкенин кылдып тургаш, хел-хенерте бергелээшкени таварышкан—черин үткээрге кадыг апарган. Черин ийи кире километр ханзыныга ол болган. Аңаа геофизиктерини программаның өзүлгөр нефтини азы хейлиг черлерин тывар дөш үткээшкенин амьдап кылдып турган чер шипчелерин ол сонугуруга берген.

Нефтичлер ол амьдап кылдып тургаш, дашталган дустун кыдыгы таварык берген болганнар. Ол кадыгы оон ийи үткээр мергежилди геологтарны бөзүн кайгаткан: чер үткээр херексе 250 метр ханзыларга-даа ийи эриг дустун кадык томонан. Баштай санан көргөннү өзүлгөр алырга, ийи дустун хой миллилар тонна ажыкты казар байлак—дүс чылдар болган. Ынчангаш Бухараның экономикагы районунуң ханмы улугтургу база бар бойдуу «шыгакчыларды» болган.

Көжүп чоруур делгелге

КИШИНЕВ. (СЭТА). Молдав ССР-ниң Топ күрөө архив Бессарабияга шаанда Лениниң идегени чажымдык-биле пропагандалап турганын дугайында документаларын көжүп чоруур делгелгенин организациястаан. Революцияны улуг удузтукчулар ийилери ажыкчы чоңун ортузунга удуз хемчээлди-биле ийилгезин турганын делгелгелге хуудустар, брошюралар, кыйгырылгар херечелен турар.

Делгелгениң ашкынчилериниң аразына: Бессарабиянык чажит коммунисттик организациясы В. И. Лениниң чурру болгаш «Интернационалдык» сөзүн парлаан хуудусту, баштыкчыны 50 хар харлааныга таварыштыр парлаан В. И. Лениниң дочу намдары, аңаа непертеринин турган комарынын фото-хоодалары бар. Бессарабиянык чажит амьдакчыларынын 1921 чылда хол-биле бизен хуудузу кижини кичээлгенин хаара тудуп турар. Молда Совет Россияның ажылчы чоннарынн орду-биле баарыңе Бессарабиянык амьдакчыларынын болгаш тараачынарынык чүткүдүн илереткен.

Ол делгелгени хоорайнын бугурулгелеринге болгаш школааларынага көргүзүп чоруп турар.

Ботвинник—Таль

Хал-шылдыраа талазы-биле делегейге бирги чер дөш маргылаанык бешки салмы март 24-те болган. Олар Каро-Банниң камгалаанын ойынап эгелөөнөр. Баштайгы көштер оожум болгуван. Бо уудада баштайгы 11 көшке делегей чемпионунга бодарга Таль хөй шакты чарындаан.

Бо салыгын 41-ти көште сонгаргалуу каан. Ийи байдал—бодалар болгаш оолдар саны ден-даа ботвинниктиң байдалы идепкейлиг болуп турар. (СЭТА).

Обласка агаар-бойдустан байдалы

Бөгүн обласка дугулардыг хун болур. Хар чазар, а дагыл черлерге—шуурган болур. Хат өй-тавында болгаш чоругу амьдыр, барыны чүт углавымышкыны. Агаарынык температурасы: дагыл черлерге—2 градус чыгылган 3 градус кедир сок болур, чазык черлерге—3—8, а Кызылга—4—6 градус сок.

Редактор Н. С. ШОУГУ.

КИНОТЕАТРАЛДА БӨГҮН

«ВЛКСМ-нин 30 чылы» (удуг залга): «Уруг адамын дилеп чор» («Девочка ищет отца») — эргенини 10 шакта; «Суд чорудагы сонгарлаттыганы» («Процесс разжалованности») — 12, 2.15, 4.15, 6.15, 8.15, 10.10 шактада; «ВЛКСМ-нин 30 чылы» (биче залга): урууларга программа—11, 1 шактарда; «Салым-чолуң кыйгыры» («Привык судья») — 3, 5, 7, 9 шактарда; «Кав-Хем»: урууларга программа—эргенини 9 шакта; «Ноган чууза» («Зеленый фургон») — 11.15, 1.15, 3.15, 9.15, шактарда; «Чырык дунелер» («Белые ночи») — 5.15, 7.15 шактарда; «Восток»: «Сюй Цю-иня» — 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

ТЫВА ОБЛАСТЫН ХӨГЖҮМ-ШИИ ТЕАТРЫ

МАРТ 26-да Г. Стефанскийниң АРЫК ЭВЕС КУШ деп 3 көжөгөдиг шипи болур. Эгелээр көжөккениң 7 шак 30 минутта.

ОБЛАСТЫН КИНОЭКРАННАРЫНГА



Алдын Бажын. Залгайың дол деп кинону көрүңер.

дүк талазындан эмвелелерге чыдаа көргүспей турарын, шип турар тузуларын эргежок чуматалар-биле чөгүр өйи-хандырлай турарын чидишүгүчүлөөнөр.

мдык районнарда өкпе аарымы, элел болгаш өске-даа социалгалар ам-даа бар. Ийдиң аарышери шипчил илередир бол-мөөр талазы-биле бисте хем-эр дыла кошкак дээрлиңиң төдөй чижектерин амчилер эштер аңай, Шинева олар чугаалааннар. Идгы чоңунуң шипчилгезин равар айым-биле чорудар амьдыр-областың кадык камгалап киле, районнарын кол эмчилери ий организациястап турар.

ессиянык киржикчилери обласкады камгалап килдизинден ртуданың стилди болбоозорак-кыдып, ону чаа соруугаларын нелинге дүшүртүп тургузарын бар-райкуускомнар, чер-чер Советте-болгаш оларын доктаамал кол-лиялары эмвелде албан черлерин «бүрү боттарынык күчөргөйинге ий турарын негөөнөр.

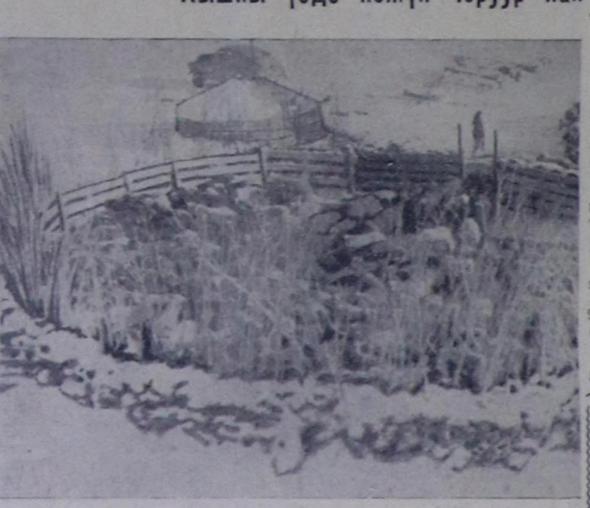
ессияга СЭКП обкомунуң секретары эш А. Анкудинов саяал бер-чөвүнү өмнөге хандырдылганын 4-на экижерин-биле холбашкан арылгарга доктаап чугаалаан аш малчынарын амьдырал-талгалыңе чугаалап сагыш са-мыңе кол кичээлгенин углаңдыр-

ССРЭ-ниң чоңунуң кадыкшылын алары болгаш медицина ханлыгынын улам ийи экижерлер аялгар дугайында СЭКП ТК-ның аш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвү-ниң доктаалын үүсөдир тала-тылде чер-чер Советтериниң соруу-ларынын дугайында доктаалды эсия хүлөөп алган.

амьдаа доктаамал чорудуп келгени-ниң түнелинде 700 тонна «декти кукуруза шөдөринге төккөн. Ол-ла колхозта кукурузаны, комсомолду Федор Егоров «Беларусь-40» трактору-биле 200 ажыг тонна «декти үндүр сөөргөш, кукуруза тарым шөгө барып төккөн. «Тилдегел»

лыг. «Чедорывааның чурттакчыды-ры Кав-Хемин чөмичиниң турар» деп чугаа районда бар. Ол үндөш чөк эвес. Колхозтун айт кажаазы Кав-Хемин ариңде. Айт кажаазы-ның өдөн дошпа барып мөңнөп үндүр сөөргөш, кукуруза тарым шөгө барып төккөн. «Тилдегел»

Кышкы үеде көжүп чоруур кай



Хойну кыры чадагай кажаага катонут метод-биле ажаарын «Торгалыг» колхозтун малчынары эркен чылдан эгелеп калба-биле практикалаан. Кышкы үеде мындык кажааларын амьдакчы хой-жулар херек кырында бугурун турар. Аал чоогуңуң одары төнүп келген үеде катон кажааның кожулуг манза курларын кандыг-даа улуг шүүдөл чокка бускаш чүм өттүгү черлерге экиеп алар. Кажааны чаа черге туудуп алырына база-ла улуг күш негеттимес, кажаа орунун харын каратыр эшкеш манза курларын, өг ханзы дег кылдыр тургузултар, оон соонда даштын-дан харын хана-биле демештер эжин каар.

Чөөкчө чаа бистин к кадарыны Кыргыс Ко Оюң кадалында 530 ир таан ол ирттерини күт — Хойнуң дүкүр бо болурунга дыма-ла маг Комбуң-оол чугаалап түг көжөриңе элтиңге, ул хойжу база бугурун. Эш Комбуң-оол бо ч 5,5 м дүктү кыргып ала Чурукта: Хойжу И. I